

значними труднощами і проблемами, які обумовлені недосконалістю форм фінансових розрахунків, нерозвиненістю транспортної і ринкової інфраструктури договірно-правової бази, практики регулювання митних процедур і оподаткування, вітчизняні підприємства спроможні вийти на світові ринки лише за умови інвестування інноваційних проектів у пріоритетні галузі, що забезпечить перехід вітчизняної економіки до інтенсивного типу розвитку.

Література:

1. Арустамов Э. А. Внешнеэкономическая деятельность : учебник / Э. А. Арустамов, Р. С. Андреева. - М. : КНОРУС, 2011. - 168 с.
2. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємств / М. В. Куркін, В. Д. Понікаров. – Х: ФОП Павленко О. Г., ВД «ІНЖЕК», 2010. – 300с.

**СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ:
БАЛАНС ДЕРЖАВНИХ І ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ**

Славкова А. А.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ*

В умовах фінансової кризи, яка вже не перший рік триває в Україні, вагомої ролі набуває процес стимулювання розвитку малого підприємництва. Малий бізнес є важливим сегментом ринкової економіки та атрибутом сучасної моделі господарювання. Він виконує широкий спектр важливих функцій: сприяє вирішенню проблеми зайнятості; відіграє особливу роль, зокрема, у розвитку торгівлі, сфері послуг; створює велику частку товарів в економіці; сприяє формуванню конкуренції та протистойть монополістичним тенденціям; задовольняє специфічні потреби споживачів; формує індивідуальний попит; пом'якшує економічні кризи; підтримує соціальну та політичну стабільність.

У непрості часи для України, коли високого рівня набуває безробіття, мають місце слабкі гарантії трудових прав громадян і, головне, є наявні вільні ніши, де саме малий бізнес є ефективним, доцільно створити більш лояльні умови для його розвитку. Одним із основних напрямів державної підтримки малого підприємництва є створення сприятливого податкового середовища через застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Сучасна спрощена система в Україні викликає велику зацікавленість у суб'єктів господарювання. Її застосування надає суб'єктам малого бізнесу ряд переваг: спрощення процедури порядку реєстрації платника податку; спрощення розрахунків, пов'язаних з визначенням суми податку; єдина форма звітності – розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого бізнесу; спрощене ведення поточного бухгалтерського обліку; надання права вибору сплати ПДВ; несплату ряду податків (податок на прибуток підприємств, земельний податок, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності та ін.). Але є і суттєві недоліки, що, у свою чергу, знижують ефективність єдиного податку, деформують цілі та завдання його впровадження.

Нагадаємо, що спрощена система оподаткування малого підприємництва, яка діяла до 2012 року, була запроваджена Указом Президента України від 3.07.1998 р., а базові положення її функціонування практично не змінювались упродовж 12 років. Це призвело до низки проблем, серед яких: низька фіскальна ефективність; незмінні в абсолютному вимірі ставки податку втратили своє економічне обґрунтування внаслідок інфляційних процесів; з метою оптимізації податкових зобов'язань, представники великого бізнесу доволі часто використовували спрощену систему оподаткування та ін. [1, с. 227-228].

Останнім часом держава робить кроки щодо удосконалення спрощеної системи

оподаткування для підприємців. Проте на сьогодні законодавство України з цього приводу є нестабільним та має високу динамічність. Наявність невизначеності в такому важливому питанні призводить до виникнення низки нових проблем, здійснюючи негативний вплив на діяльність малого підприємництва та стримуючи його розвиток. Державні інтереси першочергово зводяться, на жаль, до фіскальної функції єдиного податку. В інтересах підприємців спрощена система оподаткування має передбачати простоту визначення податкової бази та розміру податкового зобов'язання, мінімізацію реєстраційних процедур до рівня, доступного пересічним громадянам-підприємцям [2, с.222]. Відтак, є нагальна потреба подальшої розробки заходів реформування чинної спрощеної системи оподаткування, які дозволять збалансувати державні та підприємницькі інтереси, – допоможуть розвитку малого підприємництва в Україні і водночас збільшать податкові надходження місцевих бюджетів.

На сьогодні у доходах Зведеного бюджету України питома вага єдиного податку менше ніж 2%, що свідчить про фіскальну його неефективність. Завдяки переведенню єдиного податку з загальнодержавного у місцевий (з 2012 року), бюджети на місцевому рівні отримали постійне та стабільне джерело доходів, завдяки якому можуть фінансувати власні потреби. У 2015 р. частка єдиного податку у доходах місцевих бюджетів нашої держави склала 11,17% та має позитивну динаміку (5,61% у 2012 р.).

Розподіл суми надходжень єдиного податку між областями України є дуже нерівномірний і свідчить про те, що в деяких регіонах економічна активність суб'єктів малого підприємництва більш висока, в інших – значно нижча, що доводить неоднакові темпи розвитку і економічне відставання окремих областей. Найбільша сума надходжень від єдиного податку зафіксована у м.Києві, найменша – у Волинській області [3, с.149]. Оскільки платниками єдиного податку є підприємці, яким притаманні найбільші ризики у їх діяльності, то об'єктивно негативним явищем при застосуванні спрощеної системи оподаткування є наявність податкового боргу її суб'єктів. Найбільшу суму податкового боргу за єдиним податком мають платники, зареєстровані у м. Києві, найменша – в Рівненській області. Отже, найбільші надходження та найбільші суми податкового боргу за єдиним податком притаманні найбільш економічно активним регіонам України [3].

Держава може збільшувати обсяг надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів, шляхом регулювання факторів впливу на обсяги надходжень єдиного податку до бюджету, а саме: величину ВВП; рівень платоспроможності населення; рівень тіньової економіки; валютний курс та рівень інфляції; розмір мінімальної заробітної плати тощо. Для цього необхідно: поступово підвищувати мінімальний розмір заробітної плати, що, в свою чергу, забезпечить зростання платоспроможності населення; мінімізувати рівень тіньової економіки; стабілізувати національну валюту. Мінімальна заробітна плати має базуватись на державних соціальних стандартах для повного відтворення працівника. А оскільки в Україні вона пов'язана з прожитковим мінімумом, то необхідно підвищувати і його. Доцільно переглянути весь пакет соціальних гарантій держави: мінімальну пенсію, прожитковий мінімум та мінімальну заробітну плату, оскільки жодна з них не відповідає сьогоденним потребам населення.

Для зменшення рівня тіньової економіки держава має створити прозорі умови для ведення бізнесу в Україні, підвищити рівень довіри до державних органів, вдосконалити податкову систему. Крім того необхідно визначити шляхи вирішення існуючих проблем в спрощеній системі оподаткування та механізмі адміністрування єдиного податку. Основними проблемами в спрощеній системі оподаткування, зокрема, є: використання такої системи підприємствами для оптимізації власних податкових зобов'язань; необхідність нарахування і сплати інших податків, зокрема ЄСВ; низька податкова культура платників податків; порушення законодавства з боку платників єдиного податку. В механізмі адміністрування єдиного податку також виявлено ряд недоліків, пов'язаних з процесом закриття підприємницької діяльності, поданням податкової звітності та

інформаційно-аналітичним забезпеченням роботи контролюючих органів.

Не зважаючи на позитивні тенденції у нашій державі, проблеми балансування державних та підприємницьких інтересів залишаються невирішеними: платники єдиного податку не створюють доданої вартості, а лише мінімізують оподаткування власних доходів; ухиляються від сплати податку на доходи фізичних осіб (найманих працівників), не оформляючи трудових відносин з ними; крупні компанії розпорошують свій бізнес шляхом оформлення власних об'єктів діяльності на спрощену систему оподаткування; уряд недоотримує податкові надходження від сплати єдиного податку до місцевих бюджетів (а це є основне джерело регіональних доходів), внаслідок схем ухиляння [2, с.222].

Отже, систему оподаткування необхідно узгодити з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку країни, створити постійно діючу робочу групу з питань виявлення недоліків та удосконалення системи оподаткування малого бізнесу, вдосконалити методи адміністрування єдиного податку на ефективну, відкриту та підзвітну суспільству систему. В той же час доцільно посилити відповідальність платників єдиного податку за порушення норм податкового законодавства. Вирішення вищезазначених проблем може відбуватись тільки за умови досягнення балансу між державними і підприємницькими інтересами.

Література:

1. Податкова система: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ [В.К.Хлівний, О.М.Тимченко, Ю.В.Сибірянська, А.В.Пислиця та ін.]; кер. Авт.кол. В.К.Хлівний. – К.:КНЕУ, 2014. – 372 с.
2. Мединська Т.В. Єдиний податок у формуванні доходів місцевих бюджетів та податковий контроль за його сплатою / Т.В. Мединська // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 2 (24). – С. 218-224.
3. Проскура К. П. Особливості і проблемні аспекти практичного застосування спрощеної системи оподаткування / К.П.Проскура, Л.В.Горбуненко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2014. – Том 17. – № 1. – С. 146-159.

БІХЕВІОРИСТИЧНИЙ АСПЕКТ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Скакальський Ю. С.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Міжнародний стандарт з управління ризиками ISO 31000:2009 [1, с.11] визначає ідентифікацію ризиків як процес виявлення та опису потенційних ризиків, їх причин та наслідків. На практиці даний процес може бути здійснений за допомогою двох підходів: "знизу-вверх" та "зверху-вниз". Класичним та найбільш розповсюдженим в Україні є перший з вищенаведених. Він полягає в ідентифікації ризиків з найнижчих рівнів підприємства та поступовому переході до напрямків бізнесу. Підхід до ідентифікації ризиків "зверху-вниз" ґрунтується на розгляді економічної діяльності в розрізі ризик-менеджменту, коли спочатку оцінюється співвідношення "ризик-дохід" потенційних напрямків діяльності, та обираються ті, що відповідають "апетиту" акціонерів. В будь-якому випадку ідентифікація ризиків підприємств здійснюється лише експертними методами, так за підходу "знизу-вверх" у ролі експертів виступають працівники, що безпосередньо стикаються з ризиком – "агенти ризику", а при підході "зверху-вниз",